

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 -
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 -
Védke postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfoiyam 209. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1915 szeptember 15.

Visszavert orosz támadások.

Budapest, szeptember 14. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Kelet-Galiciában a helyzet változatlan. Az ellenség ma reggel meg-
támadta a Strypa mellékén levő harcvonalkat, de visszavertük. Az
oroszok Volhyniában is új csapatokat hozva oda, számos helyen támad-
tak. Mig Novo-Alexineenél még tart a harc, Dubnonál és a Stubiel sza-
kaszon mindenütt nagy veszteségeivel utasítottuk vissza az ellenséget.
Lithvániában küzdő csapataink az ellenséget üldözve Slonintól délre
a Grivda szakaszon túl nyomultak elő.

Az olaszok súlyos vesztesége Plavánál.

Budapest, szeptember 14. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az utóbbi napok eredménytelen olasz támadásai után tegnap a
Flitsch és Tolmein vidékén vívott nagyobb harcokban szünet állott be.
Plavánál tüzéségünk meglepő tüzelése az ellenséget több kilométer
hosszuságú arcvonalon üzte ki hadállásaiból. Az olaszok menekülés köz-
ben súlyos veszteséget szenvedtek.

A tiroli harcvonalon kisebb ellenséges csapatoknak a Popenavölgy
határhidjánál (Schluderbachtól délre) és a szakaszon levő hadállásaink
ellen intézett támadási kísérleteit vertük vissza. A délnyugati harcvena-
lon általában csend uralkodik. Höfer.

Rigát a tengerről támadja Németország.

Stockholm, szeptember 14. A pétervári ügynökség jelenti, hogy orosz
torpedónaszádok megállapították, hogy Riga ellen a tenger felől új né-
met támadás készül.

A Zeppelinek pusztítása Angliában.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik,
hogy Londonból érkezett hollandi gőzös kapitánya jelenti, hogy elindu-
lásakor több nagy londoni dokk lángokban állott. Az utolsó Zeppelin-
támadásokról írt angol híreket a cenzura törölte.

Az angol partok felett elrepült Zeppelinek bombáikkal nagy káro-
kat okoztak.

Az olaszok nem mennek a Dardanellákhoz.

Budapest, szept. 14. (Saját tud.) Genfi Journál Romániából azt az
értesítést kapta, hogy a minisztertanács határozott formában vissza-
utasította a Dardanelláknál való háborús beavatkozást.

Salandra a főhadiszállásra utazott.

Követünk a román miniszter- elnöknél.

Bukarest, szeptember 14. Az egész
sajtó meglepéssel állapítja meg,
hogy gróf Czernin magyar-osztrák
követ megjelent Bratianu minisz-
terelnöknél és hivatalosan bejelen-
tette, hogy a monarchia területen
folyamatban lévő katonai intézke-
dések folytán úgy a Svájc felé, mint
a Románia felé eső határok közleke-
dési pontjait néhány napra el kellett
zárni, de nyomtatékosan hangsü-
lyozta, hogy ez az intézkedés semmi-
lyen tekintetben sem irányul Románia
ellen.

Románia készül.

Szófia, szept. 14. Bukarestből jelentik,
hogy a román hadsereg a hadgyakorlatokra
való előkészületek foganatosítását a hadügy-
miniszter külön rendeletére meggyorsították.
Az összes szabadságolt tisztek távirati pa-
rancsot kaptak, hogy ezredeiknél azonnal
jelentkezzenek.

Ha Románia támad . . .

Bukarest, szeptember 14. Constantin
Diamandi, Románia pétervári követe, Zari-
fopol követségi titkár kíséretében váratlanul
Bukarestbe érkezett. Diamandi megjelenését
az orosz kormány új javaslatával hozzák
kapcsolatba, amelyeket egyes besszarábiai
területek átengedésére vonatkozólag tett azon
esetre, ha Románia hajlandó lenne a mon-
arkiát azonnal megtámadni.

Bulgária mellettünk.

Szófia, szept. 14. A kormány
az összes bulgár községeknek
huszezer példányban egy röp-
íratot küldött szét, melynek az
a címe: »Melyik hadviselő fél-
hez csatlakozzék Bulgária?« A
röpirat a többi közt kifejti, hogy
Bulgária öngyilkosságot kö-
vetne el, ha nem a központi
hatalmakkal tartana. Fel kell
adni semlegességét, hogy Ma-
cedóniát felszabadítsa és biz-
tosítsa magának a dunai köz-

lekedést. Bulgáriának egyáltalán nem érdeke, hogy a Dardanellák megnyitásától közreműködjenek, sőt ezzel csak orosz célokat szolgálna. Bulgária érdekei a németekével egyeznek.

A harmadik Balkán-háboru előtt.

Páris, szept. 14. A Havas-ügynökség nem hivatalos értesülése szerint az a körülmény, hogy Bulgária megegyezett Törökországgal, illuzióriussá teszi az entente-nak Bulgáriával való tárgyalásait. Az első eredménye már meg is van Bulgária elhatározásának, a bulgár kikötők blokkolása. Másik következménye Bulgária lépésének, hogy Szerbia és Görögország most már semmiféle területátadásra sem hajlandó. Bulgária ilyen helyzetben teljesen a központi hatalmak oldalára van kényszerítve és a bulgár politikusok azt látják, hogy nincsen más hátra, mint hogy a bulgárok ragadjanak fegyvert és a harmadik balkáni háboruban igyekezzenek törekvéseiket megvalósítani. A bulgár kormány ez irányban való végső elhatározásával várakozik. A Havas-ügynökség azt hiszi, hogy Bulgária az orosz hárterén is be akarja várni a helyzet kialakulását, mielőtt Macedóniába bevinné csapatait.

A németek haditerve.

Zürich, szept. 14. A „Corriere della Sera” londoni és pétervári levelezői a németek valószínű haditervéről írnak. Mind a ketten megegyeznek abban, hogy véleményük szerint a legközelebbi német támadás a Dünávonai ellen történik és hogy a német erők átesoportosítása folytán nagy csapatösszevonások lesznek Kurlandban. A német császár törekvése az, hogy még a tél beállta előtt oroszországi sikerét betetőzze. A Konstantinápolyba való vonulás, amelyről az utóbbi időben gyakran volt szó, nagyon valószínűtlen, már csak aannál a kockázatnál fogva is, amely azzal jár, ha egy hadsereg operációs bázisától ezer kilométernyire eltávozik. A Duna mellett az oroszok a németek előző sikereit ellentámadásukkal kiegyenlítették. Minden arra vall, hogy az oroszok a Duna mellett vég-sőkig védelmezni fogják magukat és hogy a németek drágán fogják megfizetni sikereiket.

Az Océán az entente birtokában.

London, szept. 14. A Morning Post francia katonai szakértője a békefeltételekkel foglalkozik, amelyeket Németország felállíthat és arra az álláspontra helyezkedik, hogy németország területi zálogával szemben a szövetségeseknek egy sokkal értéke-sebb terület, az Océán van birtokukban, amelyet Németország csak a szövetségesek tetszésétől függőleg használhat fel tengeri hajózás céljaira.

Az ántánt Szalonikibe csapatokat akar szállítani.

Bukarest, szept. 14. Az Adeverul jelentése szerint a szövetségesek a Dardanellák elleni döntő támadásuk sikeres befejezése céljából Szalonikiben is partra akarnak szállítani csapatokat.

Svájc felé szünetel a forgalom

Basel, szeptember 14. A Baseler Nachrichten jelenti St. Gallenből: Ausztria felől szünetel a forgalom, mert az összes utakat

elzárták Svájc felé. A feldkirch—buchsi vonalon, valamint a többi szorosokon nem lehet kocsival áthajtani.

Az általános védkötelezettség Angliában.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik, hogy a miniszterium az általános védkötelezettség kérdésében közéletet megegyezett. A parlament-től felhatalmazást követelnek, hogy husz százalékot sorshuzás utján meghatározzanak.

A román nemzeti becsület gárdája.

Bukarest, szeptember 14. Néhány nap előtt Mille Constantin támogatásával egyesület alakult Bukarestben, amelynek ezt a hangzatos címet adták: Garde Demnitatei Nationale. A Nemzeti becsület gárdájának célja: megakadályozni a nem oroszbarát lapok expedálását és pedig egészen egyszerűen erőszakkal a postahivatalban vagy pedig az utcán.

A gárda nyomban akcióba is lépett és tegnap erőszakkal akadályozták meg az utcákon és a kioszkokban a „Ziua”, „Minerva” és „Inainte” eladását. Délután a „Searara” is rákerült a sor. Este a gárda tagjai a Mihai-Viteazul emlékoszlopánál elfogták a „Ziua” arra haladó újságkocsijait, a lapok ezreit fölhalmozták és emlékoszlop előtt és az egészet meggyújtották.

Azután — dolguk végeztével — haredalok éneklése mellett elvonultak. A botrányok dolgában megindult a vizsgálat és a vizsgálóbíró kihallgatta a gárda vezérét, Drumarut. Az „Inainte” az anarchikus állapotok miatt hevesen kikel és erélyes rendszabályokat követel.

Féluton Lidához.

Csapatunk üldözik az oroszokat.

Berlin, szeptember 14. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

A nap részben igen élénk tűzérési tevékenység mellett egyébként jelentékeny esemény nélkül telt el.

A franciáknak egy gyenge előretörését a Sapignenlázsilipház ellen (Rheimstól északnyugatra) visszavertük.

Trier, Mörsingent, Schaten—Salinst és Tonan Eschingent ellenséges repülők bombázták. — Tonan Eschingennél egy személy szállító vonatot géppuskával lőttek, néhányember meghalt, néhány megsebesült. A Trier felett megjelent repülőrajból egy légi járművet Loveringen mellett (Fentschtól délnyugatra) lelőttünk.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

A Duna és a Valia közötti arevonalon (Vilnától északnyugatra) harcok árán tovább haladunk előre. 5200 orosz elfogtunk, 1 ágyut, 17 löszerkocsit, 13 géppuskát és sok málhát zsákmányoltunk. Olitától keletre előrehalad támadásunk.

Rownótól északkeletre a Nyemen kanyarulatánál üldöző csapatunk a félutig jutottak Lidához. Tovább délre a Swcara szakaszhoz közeledünk. A lidai pályaudvarra éjjel bombákat dobtunk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja

A Swcara irányában az üldözés tovább folyik. Ellenséges utóvédeket visszavetettünk,

Maekensen tábornagy hadcsoportja.

Az ellenség az üldözést itt sem tudta feltartóztatni. Néhány száz orosz elfogtunk.

Délkeleti hadszintér.

A német csapatoknál a helyzet változatlan. (Min. eln. sajtóosztálya.)

A francia lapok Tarnopol melletti visszavonulásunkról.

Páris, szeptember 14. A lapok a Tarnopol mellett kivitt orosz sikerben nagy győzelmet látnak, amely lezárja a vereségek sorozatát és rövidesen változást tesz remélhetővé a keleti arevonalon. — Csak a Temps óvatosabb és kijelenti, hogy az oroszok trembovjai sikerük ellenére kénytelenek lesznek a Szerethről tovább keletre visszavonulni, ha a szövetségesek Dubnónál és Kremeneceknél kivitt sikerüket kihasználják, mert ez lehetővé tenné nekik, hogy Tarnopolt északról megkerüljék.

Német repülők óriási sikere a rigai öbölben.

Berlin, szeptember 14. (Hivatalos.) Német hydroplánok támadást intéztek a rigai öbölben orosz tengeri haderők és Riga—Dünamunde ellen. — Egy repülőgéppünk az öbölben egy ellenséges hydroplán anyahajót vett észre, amelyre eredménnyel dobott bombákat. Megállapították, hogy a bombák tüzet okoztak. Egy más repülő géppünk bombákat vetett egy torpedózuzóra és ezt eltalálta.

Egy harmadik géppünk az Auensburgi öbölben felfedezett egy hydroplán anyahajót, melyet kétszer eltalált.

A negyedik hydroplánunk, amelynek Zeceknél két orosz járművel kellett megküzdenie, sikerült egy torpedózuzót megközelítenie és eltalálnia.

Az ötödik géppünk Vindau előtt két ellenséges tengeralattjárót támadott meg, melyekre két bombát vetett. Miután a víz alá merültek az eredmény megállapítható nem volt.

Az utolsó légi járművünk végül hatszor eltalálta az orosz tengerészet torpedó nasszadjai építésére szolgáló dunaundeni Muhlgráden hajóműveit és a hajócsuszató telepet. A hajógyár kigyulladt.

Egyik légi járművünk a rigai öbölben kigyulladt. Egy másik ugyanitt egy orosz vi-torlással találkozott, melyet elsüllyesztett, miután legénysége előbb megmenekült. (Legfőbb hadvezetőség.)

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dozsó

Rákóczi-ut. Orsol ya zárdá épület.

Belányi Imrét személyes meghallgatás a nélkül elbocsátották

A villamosmü felügyelőbizottsága határozott.

Nagyvárad város villamosmüvének megszervezője, felvirágoztatója, éveken át igazgatója, **Belányi Imre** most gondolkodhatik rajta, érdemes volt e annak idején innsbrucki fényes állását ott hagynia és hazajönnie Magyarországra, hogy Nagyváradon modern, hatalmas művet állítson a kultura szolgálatába? A villamosmü felügyelő-bizottsága tegnap összeült és villámgyorsan határozott. A bizottság többsége tisztában volt azzal, amit a bíróság kellő lelkiismeretességgel és alaposággal majd csak hosszú idő múltaival fog tisztába hozni. Szakkérdésben döntött, a villamosmü hivatott szakértője véleményének beszerzése nélkül. Elítélte Belányit, anélkül, hogy módot adott volna neki a személyes védekezésre.

Nem hisszük, hogy ez az eljárás valami nagy megnyugvást kelthetne. Ennyit mindenki minden elfogultság nélkül kénytelen beismerni. Elvégre egy öt gyermekes családapát kitenni az állásából úgy, hogy még azt az egy kérését se teljesítsék, hogy adjanak neki módot a személyes védekezésre: ez a határozat nem esupán a gyorsaság tekintetében juttatja az embernek eszébe a villámot.

Belányi Imre és jogi képviselője, dr. **Stokker József** nem veszik elintézetnek az ügyet a felügyelő-bizottság határozatával, hanem a törvényadta eszközökkel fogják Belányi ügyét tisztázni és jogait érvényesíteni.

Az ülésről tudósításunk a következő:

A felügyelő bizottság ülésén **Rimler Károly** polgármester elnökölt, s a bizottság tagjai közül jelen voltak: dr. **Károly Irén**, dr. **Adorján Emil**, **Köszeghy József**, **Fényes Manó**, **Kelen Béla**, **Gábel Jakab**, **Ullmann Sándor**, dr. **Moskovits Miklós**, **Weinberger Lajos**, **Gerő Armin**, dr. **Döry István**, **Bige József** jegyző és mint behívott **Lukács Odón** főjegyző, aki a vizsgálatot ez ügyben vezette.

Rimler Károly elnök röviden ismertette az ügyet s betervezte javaslatvezetőjét, amely szerint **Belányi Imrét**, a villamosmü igazgatóját, az ellene **Küzdő Kálmán** főkönyvelő által tett feljelentés folytán megejtett vizsgálat adatai alapján, állásától elbocsátja s a vele kötött szerződést felbontja s Belányit azonnal kilakoltatja, a felelősségre tekintet nélkül.

Gábel Jakab hivatkozva a dolog nagy jelentőségére s arra, hogy az ügy a közönség körében is nagy feltűnést keltett, indítványozza, hogy a bizottság ülése nyilvánossá nyilváníttassék.

A bizottság az indítványt elfogadta s erről a lapokat értesítették.

A vádak Belányi ellen.

Ezután megkezdtek a kérdés tárgyalását.

Dr. **Döry István** alügyész felolvasta a lefolytatott vizsgálat adatai alapján összeállított vádakot, amelyekkel a polgármester javaslatát indokolja. Ismerteti a feljelentő vádjait, amely szerint Belányi az almamezői bányából be nem szállított 189 waggon szenet kifizetett; nagyobb mennyiségű vasuti sinet rendelt a villamosmü részére s azokat az almamezői szénbánya részére adta át; fuvardíjakat fizetett ki az almamezői szénszállításáért a bánya helyett; nagy mennyiségű árammérő órákat rendelt s azokat a padláson

helyezte el; teher autót a bánya szénének szállítására s azt a villamosmü számlájára vette; a szénszállításhoz a villamosmü pénzből rendelt benzint; továbbá túllépte hatáskörét s a szabályszerű 1000 koronán felüli megrendeléseket tett s fizetett ki, az almamezői bányából a kísérletre megengedett 30 waggon szén helyett 300 waggont rendelt.

A kiballgatott panaszos és a többi alkalmazottak, állítólag ezeket a vádakot igazolják s erre nézve felsorolja az indoklás az eskü alatt kihallgatottak. A be nem szállított, de kifizetett szénre nézve a főgépész a vádat a mérleg tikkettjeivel és a szénkönyvvel igazolta.

A vádakot az indoklás beigazolván látja, s mivel a város érdekeit veszélyeztette, olyan tüneteket észlel, amely egy városi tisztviselő elbocsátását vonná maga után, a szerződés felbontását és Belányi Imre elbocsátását, felelősségre való tekintet nélkül, kimondandónak tartja.

Felolvasták még **Köszeghy József** főmérnök beadványát, amely szerint a **Reichel Henrik**nél fennálló követelésért is Belányi Imrét kéri felelőssé tenni.

Belányi védekezése.

Sorra került ezután **Belányi Imre** igazgató irásában beadott védekezése. Ebben rámutat, hogy az ügyvédje által felkért szakértő szakvéleménye szerint a kifizetett szén mennyiség tényleg be lett szállítva a telepre. Szűcs főgépész szénkönyve és az általa felmutatott tikkettek nem megbízhatók, mert mérés nélkül is szállítottak szenet s a tikkettek szanaszét hevertek, azokon törések, utólagos jegyzések vannak. Az almamezői szén jó s éppen a város érdekében akart olcsó és közelről szállítható szenet biztosítani a telep részére. Ezen szén használatából már is haszna van a városnak. A kazán átalakítást szintén a város érdekében vitte keresztül. Egyes dolgokat, benzint olajat 10 százalékkal adta **Reichelnek** s a könyvezetőt utasította, hogy azokat **Reichel** terhére könyveljék el, amit sok esetben meg is tettek. Sőt **Küzdő** maga is adott ki anyagokat **Reichelnek** s ő nem gondolta, hogy azokat nem könyvelték el. Az autót azért szerezte be, hogy azon a városba a közönség részére szállítsák a fűtő szenet, tekintettel a nagy fuvar hiányra. Az első évben már kifizette volna magát a teherautó. A kazán átalakítás 18,000 koronába került, de a kazán teljesítőképességét 20 százalékkal emelte.

Rámutat, hogy habár a hatáskörét átlépte, azt a város érdekében tette. **Köszeghy József** főmérnök egy év alatt 70-80 ezer koronát rendel felhatalmazás nélkül; pl. a **Szent László-téri** bódé és a haja szála sem görbül meg, őt pedig tönkre akarják tenni. Korábban őt sem vonták felelősségre s ezért feljogosítottnak érezte magát a város érdekében tett hitel túllépésére. Kéri, hogy a bizottság előtt személyesen adhassa elő védelmét, továbbá kéri kimondani, hogy az elbocsátásról addig ne határozzanak, míg a bíróság nem ítél az ügyben; s addig a műtechnikai vezetését ő végezze.

Hallgassák meg Belányit.

Dr. **Adorján Emil** felveti a kérdést, hogy a bizottság nem kívánja e, hogy Belányi személyesen megjelenjen a bizottság előtt. Ezt kéri is Belányi. Ő a dolog komolysága érdekében nem zárkózna el előle, mert a felolvasott védekezés meghallgatása után 1-2 dologra nézve kérdést intézne Belányihoz. A meghallgatáshoz, tekintettel a dolog fontosságára, s hogy egy ember egzisztenciájáról van szó, hozzájárulna.

Gábel Jakab nem látja ennek szükségét, mert a vizsgálat eleget fejtár. De ha az egyik felet meghallgatják, akkor a másik felet is meg kell hallgatni.

Dr. **Adorján Emil** ezt nem akarja; csak azért teljesítené a kérelmet, hogy a Belányi és **Reichel** közötti viszonyt tisztázza. Ő mint jogász, inkább késedelmeskedik az ítélettel, míg a dolog egészen tisztázva nincs.

Rimler Károly: ez annyit jelent, hogy valaki a felolvasott anyaggal nincs megelégedve, hogy véleményét mondjon. Azt, hogy ide beidézünk, akiről szó van, nem képes megérteni. Amit Belányi beadott, azal a vád nincs megdöntve. Ha azt kívánják, hogy ezt vagy azt a kérdést tisztázzák, ezt értse, de a meghallgatást veszedelmesnek találná, mert új dolgot hozhat fel s akkor új vizsgálat kell.

Dr. **Adorján Emil**: ő megértette az anyagot s kész az ítélettel, de a büntető eljárásnál is megkérdezi, hogy van-e még valami előadni valója. Ha elfogadják a polgármester határozatát, s az megáll, rendben van a dolog, ha azonban nem áll meg, a város érdeke lesz mélyen érintve. Mivel Belányi maga kérte a meghallgatását, ezért helyeselte a kérelem teljesítését.

Gerő Armin szerint a bíróság dolga, hogy fenforog-e bűnügy. Helyteleníti, hogy a szerződésben meg van nehezítve az elbocsátás, mert ezzel közigazgatási kérdést csináltak a dologból. Ilyen sehol nincs kereskedelmi vállalatoknál. Lehet, hogy valamely bizottsági tag akkor nyugszik meg, ha szóval hallja a védekezést, de mi lesz, ha kihallgatják és tagad mindent. Akkor az egész eljárást a bizottság előtt szóval le kell folytatni. Ő ehhez is szívesen hozzájárul, de egyedül Belányit nem hallgatja meg. Ő neki meg van a maga véleménye.

Mit mond a szakértő?

Dr. **Károly Irén** felolvas néhány sort, nehogy szavait félremagyarázzák. Hogy a kifizetett szén be lett-e szállítva, erre nem adhat véleményt, mert ilyen tettek felett nem nyilatkozhat addig, míg a városi szakértő nem ad felvilágosítást. Így van az almamezői szén jóságával is és hogy az autó előnyöse a mostani háború folytán. Mivel a bizottság nincs abban a helyzetben, hogy megálló véleményt mondjon, indítványozza, hogy ne vágjanak a bírói ítélet elé, hanem a bírói ítélet meghozataláig tartsák függőben a kérdést s hallgassák meg **Schlatter Álfred** szakvéleményét.

Köszeghy József szerint elposványosodnék a dolog, ha elfogadnák **Károly Irén** indítványát. **Schlatternek** lett volna elég alkalmja és módja, hogy megvizsgálja a dolgot. Az ő véleménye szerint az almamezői szén használata káros a városra. De nem is erről van szó, hanem arról, hogy hol van a kifizetett szén, amelyről bizonyítva van, hogy nem lett beszállítva. Nem tisztázta Belányi pl. a sin-kérdését, amelyért már perelnek. Belányi ügyvédje egyes alkalmazottak ellen már bűnügyi feljelentést is tett; ezeket a városnak meg kell védeni. Félévig nem szabad elhuzni a dolgot, mert rendnek kell lenni.

Dr. **Károly Irén**: nem a szénre, hanem pl. a rostélyra kell **Schlatter** meghallgatni.

Köszeghy József: a rostély nem baj, az jó, mi is átvesszük valószínűleg.

Dr. **Adorján Emil** meghallgatását csak felvetette. A **Károly Irén** indítványát nem fogadja el. A bűnügyet elvégzi a bíróság. Most afelett kell dönteni, hogy egy ilyen nagy művet lehet-e rábízni Belányira. Ő azt kérdezte volna, hogy kinek a

szony volt Belányi és Reichel között. Mikor az almamezői szent próbára megrendelte, azt kellett volna mondani, hogy más próbálja ki, mert ő elfogult. De ehelyett rendelt 300 vaggon szent, sőt még más árut is. 4000 korona a haszon, de ezzel szemben nem vonták le a fuvardíjat. Tullépte a hatáskörét, mert rendelt autót, sineket, benzint, rengeteg villanyórát. Ez éppen nem megnyugtató. Ha 50 százalékat megcáfolná is elég volna arra, hogy ne tartsák meg Belányit tovább. Ő sajnálja Belányit, mert ősméri buzgalmát, rátermetségét, de amikor választani kell a város érdeke és egy ember érdeke között, nem tud másként választani.

Gábel Jakab nem látja a vádat megcáfolva. Árut adott el Reichelnek, de hisz így akár burgonyát is szállíthatott volna. A villamosmű nem szállítási vállalat. Attól nem fél, hogy a bíróság azt állapítja meg, hogy nem volt helyes a bizottság eljárása. Ha megállapítják, hogy nincs büncselekmény, aminek ő is örülne, akkor sem bizza tovább Belányira a művet, mert eljárásából kára volt a városnak. Egy kereskedelmi társaság, ha a könyvelője veszélyezteti a társaság vagyonát, nem tartja azt meg. Ez a szempont kell, hogy vezessen bennünket. Belányi már magának tekintette a villamos művet, ez pedig nem maradhat így. A szőrszállhasogató szakszerűséggel altatták el mindig a bizottság gondolkodását. Most is ebbe akarják a kérdést belefojtani, pedig most nem ezen fordul meg a dolog. Százszázakat szónéklül szavastak meg, ez arra indíthatta volna Belányit, hogy ne lépje túl hatáskörét.

Ezután kimondta az elnök, hogy elfogadja a bizottság az előterjesztett határozatot s javasolja a polgármesternek, hogy tegye meg az elboosításra sz intézkedéseket s a szerződést Belányival bontsa fel, felebezésre való tekintet nélkül.

Dr Adorján Emil kéri, hogy a felügyelőbizottságot a polgármester mielőbb hívja újból össze az új szabályrendelet tárgyalása végett.

A megyei munkapárt öt perces értekezlete.

A biharmegyei nemzeti munkapárt tegnap délután öt órakor tartotta meg a szokásos évnegyedes értekezletét a Pannónia éttermében. Az értekezleten, mely öt órára volt kitűzve még öt óra előtt öt perccel senki sem volt jelen. A megye urai nagyváradiak és vidékiek a Bémer-téren üdvözölték egymást és adtak le egymásnak friss vidéki és friss nagy világi híreket.

Ezalatt bent a Pannóniában, két vörös ördög ezredbeli tiszt muzsikáltatott magának. Végre bevonultak a párt tagjai s Pally Lajos, mint a végrehajtó bizottság elnöke, felszólította a megjelenteket, hogy korelnököt válasszanak. Egyhangulag Száhlender Károlyt választották meg, aki megnyitotta az értekezletet.

Majd Pally Lajos a mai megyegyűlés tárgysorozatára tért át s bejelentette, hogy a megyegyűlés ügyei között egyetlenegy sincs, melyre külön is fel kellene hívni a párt figyelmét. Így az értekezletnek egyáltalán nincs semmi tárgya. A bejelentéssel egyidejűleg tudomására hozta Pally Lajos

az értekezletnek, hogy a vármegyei közvagyon elhelyezésére vonatkozólag előterjesztéssel fog élni a közgyűlésen.

A bejelentést tudomásul vették. Ezzel a a pártértekezlet öt percen belül véget is ért, miközben a két huszár tiszt muzsikáltatt magát tovább, készültek a haretérre. A mai megyegyűlés ezek szerint igen szürkének ígérkezik. A bizottsági tagok nagyrésze a haretéren küzd, más része idehaza van anynyira elfoglalva, hogy nem tud időt szakítani magának a közügyekre.

Az eddigi tárgyalásokból arra lehet következtetni, hogy a felszólalás egyedül a közpénzek elhelyezésének kérdésénél lesz. Itt is azonban az állandó választmánynak már ismertetett javaslata kétségtelenül győzedelmeskedni fog.

Más ügy, melyben esetleg felszólalás történhetnék, nincs, mert a vita tárgyul szolgálható tárgyak e legutóbbi közgyűlés óta elveszítették aktualitásukat.

A gépészek és fűtők szabadságának meghosszabbítása

Nagyvárad város katonai ügyosztálya a következő hirdetményt adta ki:

Hirdetmény!

A magyar kir. honvédelmi miniszter ur 12500—1915. Eln. sz. rendelete alapján közlöm, hogy tekintettel a mezőgazdasági munkákat késleltető nyári esőzésekre, valamint az ország egyes vidékein fennálló különleges éghajlati és gazdasági viszonyokra, a cs. és kir. hadügy — és a magyar kir. földmívelésügyi miniszter urakkal létrejött megállapodás alapján a már szabadságot haladó köteles és hadszolgálatos címén — igénybe vett mezőgazdasági gépészek és fűtők szabadsága a következőképpen hosszabbított meg:

1. A cséplőgépészek és fűtők szabadsága: Biharvármegye és Nagyvárad város területén 1915. évi szeptember hó 30. ig.
2. A gőz és motor ekegépészek szabadsága pedig az ország területén 1915. évi november hó 30. ig.
3. Az 1. és 2. pont alatt hivatalból engedélyezett szabadsághosszabbítások kedvezménye azokat a gépészeket és fűtőket is megilleti, akik a jelen rendelet kibocsátása előtt, az itt megállapított határidőnél rövidebb időre felmentettek.
4. A szabadsághosszabbítása hivatalból engedélyezett. Ezenél fogva a szabadsághosszabbítása iránti kérvények benyújtása elmulasztandó.
5. Azon vármegye, illetőleg város területéről, melyen a szabadsághosszabbítás szeptember hó 30.-ig tart, valamelyik más oly vármegye, illetőleg város területére való eltávozás amelyn a szabadsághosszabbítás tartama október hó 15. éig tart, nem eredményezheti a szabadsághosszabbítását. Ily célból más vármegye területére eltávozni nem szabad.
6. A jelen rendelet azokra a cséplőgépészekre és fűtőkre, valamint gőz és motor ekegépészekre is vonatkozik, akiknek a népfelkelési fegyveres szolgálatra való bevonulása 1915. évi 8500 és 10500/elnöki száma alatt kibocsátott rendeletek értelmében július hó 15. éről, illetőleg augusztus 16. áról szeptember 15. ére már elhalasztott.

Felhívom ennél fogva az érdekelteket gépszeket és fűtőket, hogy a birtokukban levő szabadsághosszabbítási, illetőleg népfelkelő igazolási lapot, az engedélyezett határidő meghosszabbításának rá vezetése céljából hozzám (Városháza II. em. 31. sz. szoba) haladéktalanul mutassák be.

Nagyvárad, 1915. szeptember hó 14.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.

Magyar huszár és a német gránátos

Egy huszár beszélt el a következőket:

— Ritkán láttam olyan két hűséges pajtást, mint az a huszártársam és az a német gránátos, akiről beszélni fogok. Orosz-Lengyelországban harcoltak együtt a magyar huszárok és a német szövetségesek, köztük én is, meg a huszártársam is. Mi kisebb csoportokban a német gyalogosok mellé voltunk beosztva s így nagyon összebárátkoztunk a komáékkal. Különösen szoros barátság fejlődött ki R. Pista huszárkollégám és egy Max nevű német gránátos között. Ha csak tehették mindig együtt voltak. A német fiu magyarul tanult, a magyar huszár németül tanult s egyre jobban megértették egymást.

Egy alkalommal R. Pistát járőri szolgálatra küldték ki. Max is vele akart menni, de parancsnokuk ellenezte, hogy ketten menjenek. De Max nem nyugodott meg ebben, hanem a katonai reglamától eltérőleg könyörgésre fogta a dolgot, s addig könyörgött, míg a parancsnok beleegyezett, hogy „na hát menjen a Max is, de gyalog!” Bánta is ezt a jó német gránátos, csak hogy együtt lehessen a pajtásával.

Aztán elindultak a holdvilágos, ragyogó este a hosszú, veszélyes sétára, Pista lolon, Max gyalog. Beszélgetve, mivel sem törődve, csendesesen üggettek, illetve ballagtak előre. Telt az idő, s ők mentek-mentek, amint mondtam, teljesen gondtalanul.

Beszélgésüket egy villanás, egy dörrenés, egy golyósuhanás szakította félbe és a német Max — véresen esett le a földre. Az ellenség orvul támadó golyója eltalálta.

A huszár meghökkent, szinte szédülni kezdett, mikor legjobb pajtását, véres arcú pajtását ott látta feküdni a földön, a holdvilágtól beüzüstözött bársonyfűves földön. Egy újabb dörrenés szakította félbe eltompult idegzetét. A golyó csákján repült keresztül. Hirtelen lekapta karabélyát, a villanás irányába célzott. A golyó süvitve repült. Aztán gyorsan leugrott, véres pajtását lovára emelte, felpattant ő is, s megfordulva, eszeveszett száguldásba kezdett. A hold beragyogta utját, amerre lova vágatva felverte a port. Az ellenséges járőr sem lőtt többé, talán jó helyre talált golyója. Pista azonban csak pajtására gondolt, eszeveszetten sarkanyuzta lovát, hogy minél hamarabb elérjen vele a kötöző helyre, hátha megtudná még menteni az életnek.

A szegény pára tajtékozott a szörnyű vágatásban a nehéz teher alatt, de azért repült, mint a sárkány. Egy negyed óra múlva értek vissza a táborba.

Pista huszár ölébe kapta pajtását, s futott vele a kötözőhelyre. Az orvos lehajolt a sápadt vitéz felé, aztán szomorúan nézett fel a kétségbeesett, izgatott huszár. Max már meg volt halva.

Pista huszár vadvirágból kötött koszorút a szeretett bajtárs sirjára, s a sir mellett örökké tartó bosszút esküdött az ellenségre. Száz orosz egy bajtársért! S azóta hűségesen, kitarotán csak a tartozását rója. Nincs vakmerőbb legény nála a századnál.

Ez a magyar huszár és a német gránátos szomorú története.

A katonákért.

Megirtuk, hogy a nagyváradi Vörös-Kereszt Egylet egy nagyszabású előadás rendezésében fáradozik, melynek keretében a nagyváradi Vörös-Kereszt egy évi működését fogják csupán vetített-képekben bemutatni. Az előadás programja most kezd kibontakozni teljességében. A vetített képeket, melyhez Horkay Elemér írja a szöveget, egy elsőrendű előadás előzi meg. Többek között Munkácsy Mihály híres képét, a Tépés osinálókat fogják élőképekben bemutatni, melynek rendezését Fényes Lóránd mérnök vállalta magára.

Az élőképekben Nagyvárad előkelő urasszonyai és leányai fognak szerepelni.

A műsor többi része is nagyon érdekes, aktuális számokból áll. Hogy kik fognak ezen előadáson szerepelni, azt még egyelőre nem áruljuk el.

A képek, melyeket Bordó Ferenc, a kiváló amatőr készít, nagyobb részben már készen vannak. Mind nagyon jól sikerültek, többet Bozóky Gyula százados kiszínezett, így a lövész-árokra készített több kép, a virágünnepről készített képek már színezve várják az előadást.

Az előadás idejét a jövő hó 9., 10. és 11-ében állapította meg a rendezőség.

A rendezőség művészi plakátokat készített erre az ünnepélyre, melyeket Nagyvárad jó rajzolói készítenek. A plakátokat az előadásra árusítani fogják.

A három napos előadás iránt már is nagy az érdeklődés.

A Széchényi-nemzetség segítő-vonata. A Széchényi grófi nemzetség tagjai a harcéri sebesültek számára segítővonatot adományoztak a Vörös-Keresztnek. A segítővonatot tegnap délután a keleti pályaudvaron ünnepi szertartással adták át rendeltetésének. Az ünnepen megjelentek: Széchényi Béla gróf koronaőr, Széchényi Viktor gróf fejérmegyei főispán, Széchényi Miklós gróf nagyváradi püspök, Széchényi Emil gróf országgyűlési képviselő, a Vörös-Kereszt főmegbízottja, továbbá a Széchényi-család tagjai közül Géza, Bertalan és Zsigmond grófok. A Vörös-Kereszt képviselőjében megjelentek: Josipovich Géza főgondnok, Semsey László gróf, Zichy Aladár gróf, Bornemissze Lipót báró, zólyomi Wagner Ödön, Tichit János, Glück Erőss János, Erdődy Rudolf és Tamás grófok, Szukováthy Imre főorvos és a segítővonat kísérői személynete. Széchényi Miklós gróf nagyváradi püspök beszentelte a vonatot és azután a Széchényi-nemzetség képviselőjében Széchényi Emil gróf arra kérte a Vörös-Kereszt elnökségét, hogy a vonatot minél előbb adja át nemes emberbaráti rendeltetésének. Josipovich a Vörös-Kereszt nevében köszönetet mondott a Széchényi-nemzetségnek nemeslelkűségükért. A társaság azután megtekintette a vonatot, a mely megfelelő orvosi eszközökkel

gazdagon föl van szerelve és szerkocsiján kívül külön konyhája és orvosi szobája is van. Az ünnepély előtt Josipovich Géza elnök-helyettes átvette azt a segítővonatot is, a melyet csetei Herzog Mór báró ajánlott föl hasonló céllal a Vörös-Keresztnek.

HIREK

*** Kitüntetett hősök.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király Francuski Szvetozár 70 ik gyalogezredbeli századost, valamint az ellenség előtt elesett Galánthai gróf Eszterházy Pál 7-ik huszárezredbeli tart. főhadnagyot, Daneska Patantus Ábrahám Márton 1. huszárezredbeli főhadnagyot, Winkler Ferenc és Schmutzel Ferenc 4 ik gyalogezredbeli hadnagyokat a III-ik osztályu hadiékítményes katonai érdemkeresztrel, Gozani Arthur marquis 1. huszárezredbeli hadnagyot pedig legfelső dicséret elismerésével tüntette ki.

*** Mária-lak.** A Polgár Mariska által indított azon szép akcióra, hogy Nagyváradfalván közadakozásból egy Mária-lakot építsenek, már lassankint gyűlni kezdenek az adományok. A tegnapi nap folyamán adakoztak: Juricskay Olga, Hrusztek Jenőné, Lévai Farkas Pál 20—20 K, Pekanovics Imréné 5 K, Ormay Lajosné 5 K, Ormay Ducika 3 K, Ormay Stefike 3 K, Openheim Mariska 4 K, Német Vincéné 5 korona.

*** Előléptetett tiszték.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy Ófelsége Pristonfil József 70., Gamberger Károly 70., Szilágyi Jenő 101., Bucek János 70., Vértosi Béla 37., Mayer Ferenc 4., Juhász Károly 37., Jankovic Zdravko 70., dr Mayer Márton 37., Biró Sándor 37., Králik József 37., Zoltán Károly 37., Baum Simon 70., Münich Béla 101. gy. e-beli zászlósokat hadnaggyá léptette elő.

*** A rokkant tiszték a főiskolákon.** A hivatalos lap legközelebbi száma hozza Jankovics Béla közoktatásügyi miniszternek rendeletét, amelylyel a mostani háboru alatt rokkantá vált tiszték és tisztjelöltek előtt megnyitja a főiskolák kapuját.

A rendelet szerint mindazok a magyar honos rokkant tiszték, katonai tisztviselők és tisztjelöltek, a kik a közös hadsereg, haditengerészet, honvédség vagy csendőrség tényleges állományához a VIII-ik rangosztályig tartoznak, érettségi bizonyítvány és főlvételi vizsga nélkül beiratkozhatnak rendes hallgatók gyanánt a tudományegyetem bármelyik világi karán és a műegyetem bármelyik szakosztályán, ugyszintén fölvehetők a jogakadémiákra, a gazdasági akadémiákra, az állatorvosi, az erdészeti és bányászati főiskolákra, és a gyógyszerészeti tanfolyamra. E kivételes kedvezésre csak az tarthat igényt, a ki igazolja egyrészt azt, hogy tényleges állományba vétel előtt sikerrel elvégezte valamelyik katonai intézetben a megfelelő tanfolyamot, avagy valamely nyilvános középiskola VIII. osztályát, másrészt azt, hogy a katonai hatóság által a jelen háboru során beállott testi fogyatkozás miatt, mint tényleges szolgálatra alkalmatlan rokkant állományba helyeztetett. — A kérvényt az illető egyetemen vagy a főiskolán három éven belül kell benyújtani attól a naptól, amelyet ő felsége a háboru befejezéséül megállapít. Aki tandíjmentességet óhajtott igénybe venni, igazolnia kell, hogy megélhetés tekintetében kizáróan katonai nyugdíjilletményére és a sebesülési pótdíjra van utalva. Aki valamely katonai akadémiát

sikerrel végezte, avagy egyetemen, vagy főiskolán hallgatott rendkívüli főlveket felmutatni képes és egyidejűen kielégítő mértékű ismereteit igazolja; az illetékes miniszter az előirt tanulmányi időt leszállíthatja, avagy egyes tárgyak hallgatását eleagédheti. A tanulmányi idő leszállítása olyanoknál, akik érettségi vizsga alapján végezték a katonai akadémiát, legfeljebb két főlévre, másoknál csak egy főlévre terjedhet ki. A tanulmányi idő leszállítása, illetően egyes tárgyak hallgatásától való fölmentés különös figyelembe veendő a műegyetemen és a bányászati és erdészeti főiskola bányamérnöki, valamint fém és vaskohó mérnöki szakaszán olyan hallgatóknál, akik a tengerészeti akadémiát elvégezték. A gyógyszerészeti pályára készülőknek csak a gyakoronoki és segédi idő szállítható le egy egy évvel. Az ilyképp folytatott főiskolai tanulmány és szerzett oklevél ugyanolyan minősítő erejű, mint a rendes előképzettség alapján folytatott tanulmány és az ennek alapján szerzett oklevél.

*** Munkába lép a hadsegélyező-bizottság.** A mult télen megfizethetetlenül jótékony munkát teljesített a hadsegélyező-bizottság. Ahol a háboru következtében felütötte fejét a nyomor, ott nyomban megjelent a hadsegélyező-bizottság és segítő kezével eloszlatta a nélkülözéseket. Ezek a bizottságok még a háboru kezdetén alakultak meg tulajdonképen, de fontos szerveit képezték az országos bizottságnak, működésük azonban csak a télen volt intenzív. A nyár folyamán, mikor már mindenki dolgozhatott és bőséges keresetet kapott mindenfelé, a vidéki bizottságok korlátozták működésüket. Most azonban ismét közelg a tél és ha valaha, ugy az idén ugyancsak szükség lesz a hadsegélyezőbizottságok működésére. Miskolczy Ferenc főispán már tegnap megtette az első lépést a hadsegélyező bizottság téli munkájára. — A főispán ugyanis felhívta Fráter Barnabás alispánt, hogy a vidéki szervezeteket azonnal szervezzék újra, hogy azok már napok alatt készen legyenek a munkálkodásra. A vidéki szervezeteket utasítani kell, hogy a tél folyamán működésüket intenzíven teljesítsék és tudassák, hogy mennyi és milyen eszközökkel rendelkeznek a télen kifejtendő munkára. A főispán és az alispán akeióját igen eredményes siker fogja kísérni.

*** Tolvaj orosz tiszték.** A négyesszövetség lapjai tele kürtölik a világot, hogy a mi ellenségeink a kulturát képviselik. Hát hogy hogyan képviselik, arról jellemző dolgokat beszélt el egy tiszt, a kinek Lembergben volt lakása.

— A mi tisztikarunk kiküldötte egy tagját, hogy nézze meg ott hagyott lakásainkat az oroszok elvonulása után s tegye meg a szükséges intézkedéseket. Nekem elég szép, polgári kényelemmel berendezett lakásom maradt Lembergben; husz éve vagyok házasságban s egyik legfőbb gondom mindenkor a kis családi fészek volt. Családom az oroszok elől elmenekült s a lakás ott maradt a „lovagias“ ellenfél kegyelmére.

— Mikor az oroszok Lembergbe bevonultak, tisztjeik az elhagyott lakásokba betelepédtek. Az enyémbe három tiszt és egy orosz katonai pópa kvártélyozta be magát. Kiküldött bajtársunk azt jelentette nekem, hogy az én lakásomba (ismétlem, három tiszt és egy ortodox pópa lakott benne) csak a legnagyobb undorral tudott belépni a borzalmas piszok és bűz miatt. Közönséges zsványok tisztességesebben vi-

szeltek volna, mint ezek az orosz tisztok. De még a piszok hagyján; nem mindenki születik a tisztaság iránti érzéssel. Hanem ezeknek a frátereknek az iránt sem volt érzékük, hogy más a katonatiszt, más a tolvaj. Az ezüstneműimet ellopták. A ruháinkat ellopták. Mindenféle edényt elloptak. A kisebb, könnyen mozdítható szőnyegeteket ellopták. Egyebet mindent összerongáltak. A butorokat szétdarabolták, a szőnyegeteket, a képcimer, esaládi képeket is összevagdosták. A könyveimet szétszaggatták. Csak még valami fehéreműnk maradt meg, az is csak azért, mert egy jólelkű szomszéd asszony elrejtette a tolvaj orosz tisztok elől.

Es ilyen módon hagyták hátra a „lovagias“ ellenfelek csaknem az összes lakásokat, melyeket igénybe vettek.

Ez az orosz tisztok erkölcsi szilvonalá.

*** Az őszi országos vásár számokban.** Az őszi országos vásár a jelenlegi viszonyokhoz képest eléggé jó eredménnyel végződött. Felhajtattott: 2610 drb szarvasmarha, ebből elkelt 1897 drb. Lovat elvették 1774 darabot, eladtak 893 darabot. Sertés fel lett hajtva 1087 drb, elkelt 655 drb. Ugy a szarvasmarha, mint ló és sertésnél horribilis árakat fizettek. Ipari cikkekben lanyha kereslet mellett is elég jó forgalom volt. Legélénkebb volt azonban a forgalom a terménypiacon, hol a kínálat egyáltalán nem fedezte a keresletet. Rendőrség.

*** Hősök hajnala.** A legtöbben olvasunk mostanában azokról a huszárokról, akik fenn északon Requirierungs-Scheinokat akasztanak a réten megfejt tehének szarvára. Nes hát hasonló eset történt a multkor a váradí határban, amelyiknek amazok felett az az előnye, hogy a legsötétebb szemüvegen át nézve sem lehet akasztófa humornak nevezni: aki elkövette csak olyan katona még, aki pályája hajnalán áll még és a váradí hegyek egyik lankásán tanult a lövészárkokból szembenézni a hősiesség felkelő napjával...

Az egyik szép szőlőbirtok kellős közepén sétálgatott egy reggel egy váradí uriaszony és nézegetett át a völgy tulsó oldalára, ahol a katonák gyakorlatoztak. Közbe nem egyszer kedvtelve nézte a kövér fűrtöket. Am egyszer csak új látvány tárult szeméi elé. Az egyik tő alján vidáman lakmározik egy ifju levente:

„Mit keres ott, nem takarodik onnét! A katona azonban nem jött zavarba, ellenkezőleg indignálódva és sötéten nézett az uriaszonyra, jelentéset pislantva át a lövészárkok felé:

„Psz! Ne kiabáljon! Nem látja, hogy harcolunk? — Azután persze a katona kénytelen volt úgy tenni, amint az orosz hivatalos jelentés írogatja: Csapatainknak sikerült az egész ellenséges haderőt a szomszéd kormányzóságig elcsalniok.

*** Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Láng Károly temetése. A Teleky utcai gyászháznál volt felállítva a nagydíszű ravatal, amelyen pálmák és nagy ezüst kandelaberek között nyugodott az elhunyt. A temetést dr. Lestyán Endre plébános végezte segédlettel. A beszertelés után a remek koszorúkkal és szalagokkal borított masszív érekeporsót feltették a díszes halottas kocsira és megindult az impozáns gyászment a központi temetőbe, a hol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra. A megboldogultban öz. Csatári Istvánné édesatyját és öz. Mártonffy Lajosné testvérét gyászolja. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradí temet-

kezési vállalata rendezte nagy pontossággal és figyelemmel.

*** Mikor lesz a szüret. Meghívás.** Nagyvárad hegyközségi szőlőbirtokos urakat és urnóket tisztelettel felkérem, hogy f. hó 19 én (vasárnap), d. e. 11 órakor a városház tanácstermében tartandó szüreti közgyűlésre megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: az általános szüreti idő meghatározása. Nagyvárad, 1915 szeptember 13-án. Elnöki megbízásból: Márkus János hegybíró.

*** Géplakatosok kerestetnek.** Értesítjük a kamara területén levő mindazon gégyárat, gépjavitó műhelyeket, vasesztergályosokat és lakatosokat, akik 4-6 esztergapaddal rendelkeznek, hogy megfelelő munkaalkalmak kínálkoznak részükre. Bővebb értesítéssel és részletes felvilágosítással a hivatalos órák alatt a kamara hivatalában készséggel szolgálunk Nagyvárad, 1915 szeptember 14. A nagyváradí Kereskedelmi és Iparkamara: dr. Moskovits József, sk. elnök, dr. Sarkadi Lajos, sk. titkár.

*** Csak egy hajzálon függ a csecsemő élete,** ha emésztése nincsen rendben. Éppen ezért ne mulasszon el gyermekének idejekorán Nestlé lisztet adni, ami által a jövőre nézve magát csak súlyos fájdalomtól és szemrehányásoktól óvja meg. Próbadozokat és tanulságos röpiratot a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 38 e.

*** A népfölkelő halála.** A mult hét esütörtökén a kolozsvári-utcai Rozenberg Izso-éle cementáru telepen, hol a katonaság egy élelmiszer raktára van két népfölkelő Bodos József és Nyanis József valami csekélységen összeszólkoztak. Veszekedésük azzal végződött, hogy Bodos kirántotta szolgálati revolverét s lelőtte bajtársát, kinek a beleit roncsolta össze a golyó. Nyanis súlyos sebével a csapatkórházba került, ahol tegnap éjjel óriási kínok között meghalt. Bodos fölött a hadbírótság ítélkezik.

x Mindennemű molyirtó szerek és fertőtelenítő cikkek legolesóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló“ drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** Zongora nagy, jó hangu** elköltözés miatt eladó. Szarvas-sor 19.

x Szepilő-májfolt ellen megbecsülhetetlen az YPO krém és szappan, mely letünteti a ránczokat, miltessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

*** Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardinia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristályeukor. Külön halkonzerv üzlettem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Télire tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefoa sz. 635.

*** Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Húr különlegességek.

*** Kolera ellen.** Fertőtelenítő anyagok ugymint Creolin, Carbolsav, Carbol por Lysoform Kali szappan stb. Legolesóbban beszerezhető Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut.

x Kiadó. Üzletek, raktárak, műhelyek olesó bér mellett hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

x Butorozott szoba. Modern berendezéssel hosszabb, rövidebb időre kiadó. Nagy Sándor utca 4.

x Vaskályhák, spórok sodrony ágybetét, író asztal hencser eladó. Nagy Sándor-utca 4.

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 7. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutnyos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alattí Irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

*** Dusefalva** község határában 300 kis hold legelő bérbé adó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: Ripp van Winkle.
Csütörtökön: Bent az erdőben. (E. Kovács Mariska és Fodor Ella fellépte.)
Pénteken: Zsuzsi kisasszony.
Szombaton: Lili. (Sz. Zsigmondy Anna fellépte)
— Vasárnap délután: Van-e babája?
— Vasárnap este; A kávéházi Konrad. (Bemutató előadás.)

A biboros. Tegnap a Biboros alkalmat adott arra, hogy Bihari Ákos, a társulat kiváló drámai művésze az idén először ragyogtassa tehetségét a Szigligeti színházban. A jeles művésznek igen szép sikere volt hatásos szerepében, melyet az ő kiváló gondosságával dolgozott ki. A többi szereplő is igyekezett az est sikerét lehetőleg fokozni. — Varsa Gyula, Tóth Elek, Sik Rezső, Bánházy Teréz, Fodor Ella, általában a drámai személyzet java erői léptek fel s vitték teljes sikerre Parker drámáját. — A nézőtér — és ez is elismerés a drámai személyzetnek — csaknem egészen megtelt.

Tompa Béla pénteken játszik. Megirtuk tegnap lapunkba, hogy Tompa Béla, a kiváló naturburs színész visszaszerződött Nagyváradra és már a legközelebb játszani is fog. Ez azonban sokkal hamarabb bekövetkezett sem mint remélhettük. Tompa Béla ugyanis tegnap megérkezett váratlanul Nagyváradra s már részt is vesz a társulati próbákon s pénteken a Zsuzsi kisasszony Falzetti szerepében fog a közönségnek bemutatkozni.

Ripp van Winkle. Szerdán este az idényben is már szép sikerrel felelevenített Rip van Winkle kerül színre a címszerepben Bihari Sándorral.

Bent az erdőben. Csütörtökön Garvay Sándor drámája, a Bent az erdőben van műsoron. A darab elsőrangú előadásban fog színre kerülni.

A Kávéházi Konrád bemutatója. Vasárnap este mutatja be a színház vigjáték együttese Guthy Soma nagysikerű bohózatát A Kávéházi Konrádot. A darab nagy személyzetet foglalkoztat és a próbák után ítéelve, egyike a legmulatságosabb aktuális színpadi alkotásoknak.

Sz. Zsigmond Anna fellépte. Hirtelen támadt súlyos betegségéből felépülve, Sz. Zsigmond Anna, a Sziliget-színház kedvelt primadonnája, szombaton lép fel először, amely alkalommal Lili végtelenül bájos címszerepét játssza.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság“ szeptember 12-iki száma pompás felvételeket közöl a hódoló küldöttség bécsi utjáról. Külön érdekesség Bayros Ferenc, a hírneves rajzoló-művész nagy művészi erejű illusztráció sorozata, amelyet egyenesen a Vasárnapi Ujság számára készített. A többi képek válogatott harctéri felvételek, melyek egészen közelről mutatják be a háboru jeleneit, szinte odaviszik a nézőt a harc vonalába. Szépirodalmi olvasmányok: Laczkó Géza és Strug András regénye. Egyéb közlemények: Vasary Kolos arcképe és nekrológja s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 5 K. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

A Társaság. Berczik Árpád illusztris tollából közöl lelkes szöveget a magyar baka dícséretéről A Társaság legújabb száma. — Lázár István folytatja regényét. Váry Rezső és Lajos Dénes novellát írtak, Szabó István pedig egy színes harctéri kareolatot adott. Koroda Pál hosszabb szép költeménye, Kelemen Viktor és Melháné Hilf Paula kedves versei és a Miért? rovat aktualitásai egészítik ki az illusztrációban bővelkedő pompás szám tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal, Budapest, Ritz szálló.

Uj Idők. Az Uj Idők legújabb számában Gábor Andor folytatja Egy untauglich noteszából című rovatát. Krudy Gyula Belezainé szomorú éjszakája címmel. Apostol József pedig Simon címmel írt elbeszélését. Farkas Imre, Kiss Menyhért és Falu Tamás versei, a pillanat fölvételek rovata és Pilisi Lajos alegorikus prózája mellett megemlítjük még Szederkényi Anna Az északi hid című cikkét. A lap egész fényképsorozatát közöl a bécsi hódoló küldöttségről, valamint az északi és déli harctérről. Az Uj Idők előfizetési díja negyedévre öt korona, félévre tíz korona.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős.
Dr. PAPP KAROLY.

15471—1915. szám.

Hirdetmény.

Az 1916. évre érvényes legtöbb állami adó t fizetők névjegyzékének összeállítása illetve kiigazítása céljából a városi adóhivatal által adó-nemenként összeállított kimutatás az 1836. évi XXI. t. c. 25. §-a értelmében f. év szeptember hó 10 től bezárólag 18 ig terjedő 8 napi közszemlére a polgármesteri hivatalban kitétetik.

Erről az érdekelteket oly felhívással értesítem, hogy a névjegyzék elleni felszólamlásait a fentebb kitétetett határidő alatt szóval vagy írásban megtehetik.

Figyelmeztetem azokat az érdekelteket, kik a fentebb hivatolt törvény 26. §-ában foglalt kedvezményt (egyeses állami adójuk kétszeres számításba vételét) igénybe venni óhajtják, hogy az 1886. évi XXI. t. c. 27. §-a értelmében az igazoló választmány ülésének (1915. évi szeptember 25-én) tartama alatt szóval vagy írásban kérelmazzék és jogosultságukat igazolják, mert ellenkező esetben az adó kétszeres számításba vételének kedvezményétől elesnek.

Nagyvárad, 1915 szeptember 4.

Rimler Károly,
polgármester.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél. Szent János-utca 3. szám.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x Kiadó lakások. Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári társaságnál.

Biharvármegye alispánjától.

11349—1915. sz.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagoknak az 1915. évre érvényes névjegyzékét Biharvármegye igazoló-választmánya összeállítván felhívom a törvényhatóság területén adót fizetőket, hogy a névjegyzék ellen esetleg benyújtandó felebbezéseiket 1915. évi szeptember hó 30-áig Biharvármegye állandó választmányához czimezve hozzám adják be.

A névjegyzék a vármegye székházának I-ső emeleti alispáni hivatal 4. sz. szobájában van közszemlére kitéve.

Nagyvárad, 1915 szept. hó 9.

Fráter Barnabás,
alispán.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi Miniszter ur 9000—915. eln. számú körrendelete folytán ezennel közhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó nagyváradai és idegen illetőségű: 1865 évtől 1872. évig bezárólag terjedő időközben született népfölkelésre kötelezettek bemutatató szemléje Nagyváradon a Lázár Vilmos-utca 3. sz. a. sorozó helyiségben (volt esendőiskola) 1915. évi szeptember hó 27 ig napjától október hó 6 ik napjáig terjedő időközben fog megtartatni a következő sorrendben:

1915. évi szeptember hó 27-én (Hétfőn) a nagyváradai illetőségű 1872. évi születésűek és az 1871. évi születésűek közül az A. kezdőbetűtől S.-ig bezárólag.

1915. évi szeptember 28-án (Kedden) a nagyváradai illetőségű 1871. évi születésűek Sz-től Z-ig az 1870. évi születésűek és az 1869. évi születésűek közül. A től I-ig.

1915. évi szeptember hó 29-én (Szerdán) a nagyváradai illetőségű 1869. évi születésűek K-től Z-ig és az 1868. évi születésűek.

1915. szeptember 30-án (Csütörtökön) a nagyváradai illetőségű 1867. évi születésűek és az 1866. évi születésűek közül az A-től K-ig bezárólag;

1915. évi október 1-én (Pénteken) a nagyváradai illetőségű 1866. évi születésűek L-től 7 ig és az 1865. évi születésűek.

1915. évi október 2-án (Szombaton) az idegen illetőségű 1872., 1871. évi születésűek és az 1870. évi születésűek A-től C-ig;

1915. évi október 4-én (Hétfőn) az idegen illetőségű 1870. évi születésűek H-től Z-ig és az 1969. évi születésűek;

1915. évi október 5-én (Kedden) az idegen illetőségű 1868. és 1867. évi születésűek;

1915. évi október hó 6-án (Szerdán) az idegen illetőségű 1866. és 1865. évi születésűek, továbbá az eddigi népfelkelő bemutatató szemlééről bármely okból elmaradtak.

Felhívom ennél fogva az 1865—1872. évi születésű népfölkelésre kötelezettek, hogy a mindenkor reggel 8 órakor kezdődő bemutatató szemlén, tisztán és rendes tiszta öltözetben annál is inkább jelenjenek meg, mert a meg nem jelenők karhatalommal vezetettek elő, s azonfelül az 1890. évi XXI. t. c. 4. §-a értelmében katonai büntető eljárás útján egy hónaptól két évig terjedhető jöbörtönnel fognak büntettetni.

Azon körülményt, hogy az illető egyén a honvédségben, hadseregben milyen rangot viselt, a birtokában levő tiszti kinevezési okmánnyal, végelbocsátó levéllel esetleg népfelkelési igazolványi könyvvel stb. a szemle alkalmával igazolni tartozik.

Az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére vonatkozó igényt a népfelkelő bemutatató szemlén kell érvényesíteni. — Az igényt a szemlebizottság elé állás alkalmával élő szóval kell bejelenteni, s egyúttal a tudományos képzettséget igazoló tanulmányi bizonyítványt is fel kell mutatni.

A karpaszomány viselésére igénnyel bír minden népfelkelő bemutatató szemlén fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált 1865—1872. évi születésű népfölkelésre kötelezett egyén tekintet nélkül arra, hogy annak idején állott e már, és ha igen, mennyi ideig és mily minőségben katonai szolgálatban — aki igazolni tudja, hogy az egyévi önkéntességre jogosító tudományos képzettségnek birtokában van.

A megkívánt tudományos képzettséget bírja az, aki akár 1912. évi XXX. t. c. végrehajtási utasításában felsorolt, akár pedig a régi véderőtörvények hatálya alatt jogosultságot nyújtott tanintézetek valamelyikét elvégezte, bármikor is szerevén meg a vonatkozó tanulmányi bizonyítványt.

Nagyvárad, 1915 szeptember hó 6.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Nagyvárad **fióküzletek** :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad **fióküzletek** :
Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városában.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
25708—1915 szám.

Hirdetmény.

A nagyvárad **honvédkiegészítő parancsnokság** 3064—1915 sz. megkeresése folytán közhírré teszem, hogy azon magyar honos katonatisztek, zászlósok és tiszthelyettesek valamint legénységi állományu egyének számára — a Horvát Szlavon országokban illetékesek kivételével — a kik a haza védelmében a harctéren megsebesültek és ennek következtében csonkulást, vagy benuulást szenvedtek, a minék következtében eddigi életpályájukat meg kell változtatniok, a folyó hó folyamán Budapesten a kereskedelmi ismeretek elsajátítása céljából egy 4 és egy 10 hónapos kereskedelmi tanfolyam fog meg nyilni.

A tanfolyamba való felvételre vonatkozó feltételek s minden szükséges tudnivalóra a városi tanács katonai ügyosztálya (II. em. 31. sz. szoba) ad felvilágosítást, illetve ezen tanfolyamokra való jelentkezés ott történik.

Megjegyzem, hogy a háboruban csonkult és benuult hivatásbeli és tartalékos tisztok, zászlósok és tiszthelyettesek minden külön előtanulmányi igazolás nélkül és minden külön felvételi vagy különbözeti vizsgálat nélkül jelentkezhetnek felvételre a kereskedelmi főiskolákra, a melyeknek tanulmányi ideje két évre terjed. Ilyen kereskedelmi főiskolák : 1. a budapesti kereskedelmi akadémia, 2. a kolozsvári kereskedelmi akadémia, 3. a budapesti keleti kereskedelmi akadémia, 4. a fiumei kiviteli akadémia. A fentnevezett hallgatók ezen főiskolában is tandíjmentességet fognak élvezni.

Nagyvárad, 1915 szept. hó 7.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.

7769—915 sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsa 10539—915 sz. határozatával engedélyt adott arra nézve, hogy a nagyvárad **orth. izr. hitközség** által saját hibeire kivetett hitközségi adók a városi adóhivatal által hajtassanak — s a városi adópénztár által szedessenek be. Amennyiben nevezett hitközség az előirt tartozásokat feltüntető

főkönyveket a városi adóhivatal rendelkezésére bocsátotta, felkérem az **orth. izr. hitközség** érdekelt tagjait, hogy a már tudomásukra hozott évi tagdíjaikat folyó évi október hó 1-ig a városi adópénztárba annál is inkább befizetni sziveskedjenek, mert azon túl végrehajtás utján fognak a be nem fizetett tartozások behajtatni.

Nagyvárad, 1915 szept. 9.

Juricskay Barna s. k.
tanácsos.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rendezés
ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Erős éjjeli ügyeletes szolgálat

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,
évlámpák

Állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2, létező minden nagyságban.

Fűszerelő telefonja 55. sz.